

KLAGANDE

Ann-Christine Alderbrand, [REDACTED]
Tegelviksvägen 9 D
392 43 Kalmar

Ombud: Johan Svanström
Frösunda Omsorg AB
Kungsgatan 8 A
352 33 Växjö

MOTPART

Socialnämnden i Kalmar kommun
Box 834
391 28 Kalmar

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Kalmar kommuns beslut den 28 november 2016

SAKEN

Personkretstillhörighet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet och förklarar att Ann-Christine Alderbrand tillhör personkretsen enligt 1 § 3 LSS. Målet visas åter till Socialnämnden i Kalmar kommun för fortsatt handläggning.

YRKANDEN M.M.

Genom det överklagade beslutet avslog Socialnämnden i Kalmar kommun (nämnden) Ann-Christine Alderbrands ansökan om personlig assistent enligt 9 § 2 LSS. Beslutet motiverades med att hon inte bedömdes ha sådana betydande svårigheter i sin dagliga livsföring och därmed ett så omfattande behov av stöd och service som krävs enligt 1 § 3 LSS.

Ann-Christine Alderbrand överklagar beslutet och yrkar att förvaltningsrätten fastställer att hon tillhör personkretsen enligt 1 § 3 LSS. Hon anför bl.a. följande. Hennes funktionsnedsättning är att betrakta som stor då den påverkar flera livsområden samtidigt. Hon är dagligen beroende av hjälpmedel i form av permobil och rullstol för att förflytta sig och hon kan inte självständigt ta sig till dem eller använda dem vid utevistelse. På grund av detta kan hon heller inte ta sig utanför sin lägenhet och därigenom är hennes behov av träning och rehabilitering gravt eftersatta. Hon har låg energi och kan inte lyfta, använda sin finmotorik samt har balanssvårigheter. Hennes funktionsnedsättning är att betrakta som betydande eftersom hon inte klarar av att sköta nödvändiga vardagsrutiner. Bland annat är hon i behov av hjälp vid toalettbesök, skötande av personlig hygien samt vid påklädning och mat-hållning. Eftersom hon inte kan ta sig ut från sin lägenhet på egen hand kan hon inte gå till affärer eller handla mat. Detta har också medfört att hon lever i en ofrivillig isolering vilken hon behöver hjälp med för att bryta. Till följd av sin funktionsnedsättning har hon ett omfattande och återkommande behov av stöd och service. Hon är ensamstående och är helt beroende av anhöriga och vänner. Hjälpbehovet är inte avgränsat till specifika situationer utan hon behöver daglig hjälp i alla situationer och miljöer som hon befinner sig i. Sammantaget uppfyller hon de kriterier som ställs för att hon ska anses tillhöra personkretsen i 1 § 3 LSS. Till stöd för sin talan hänvisar Ann-Christine Alderbrand till Kamrarrätten i Göteborgs dom den 17 juni 2015 i mål nr 6495-14.

Nämnden vidhåller sitt beslut och tillägger bl.a. följande. Det är ostridigt att Ann-Christine Alderbrand har en varaktig funktionsnedsättning till följd av sin diagnos. Hon har vidare ett visst behov av stöd och service in sin vardag. Behovet är dock inte så omfattande att hon kan betraktas tillhöra personkretsen enligt 1 § 3 LSS. Till stöd för sin talan hänvisar nämnden till HFD 2012 ref. 8.

Ann-Christine Alderbrand tillägger genom yttrande bl.a. följande. Personen i det av nämnden refererade målet lider inte av MS vilket utgör en betydande skillnad vid bedömningen av personkretstillhörigheten. Till följd av sin sjukdom lider hon av ett fatiguesyndrom. Detta innebär att hon blir totalt utmattad efter minsta ansträngning. På grund av sin begränsade energimängd klarar hon inte självständigt av alla moment i sin dagliga livsföring. Detta förorsakar därmed henne betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Denna bedömning förändras inte även om man självständigt kan klara av andra grundläggande behov självständigt, vilket kammarrättens dom i mål nr 6495-14 ger stöd för.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Av 1 § LSS följer att lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed omfattande behov av stöd eller service.

Av förarbeten framgår bl.a. följande om personkretsen i 1 § 3 LSS. Personkretsen enligt tredje punkten omfattar människor med exempelvis uttalade förlamningar eller svårartade och invalidiserande effekter av sjukdomar samt människor med grava syn- och hörselskador. Med funktionshinder avses förvärvade eller medfödda fysiska eller psykiska funktionshinder på grund av sjukdom eller skada. Varken orsaken till eller arten av sjukdomen eller skadan är avgörande, inte heller den medicinska diagnosen. Funktionshindren ska vara stora och ha en sådan karaktär eller omfattning att det starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt, t.ex. boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering. Funktionshindren ska också vara varaktiga och således inte av tillfällig eller mer övergående natur. Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen avses bl.a. att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som t.ex. hygien, toalettbestyr, påklädning, mathållning, förflyttning, sysselsättning eller att utföra nödvändig träning eller behandling. Med omfattande behov av stöd och service avses att den enskilde i allmänhet ska ha ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra kan klara på egen hand. En bedömning av en persons behov av stöd eller service ska alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer. Alla angivna rekvisit ska vara uppfyllda för att LSS ska vara tillämplig. Rekvisiten går dock inte att självständigt bedöma var för sig, eftersom de påverkar varandra. Personer som på grund av funktionshinder möter svårigheter i sin livsföring, men som inte bedöms ingå i personkretsen har rätt att få sina behov av stöd och service tillgodosedda genom t.ex. socialtjänsten och hälso- och sjukvården (prop. 1992/93:159 s. 55 och s. 167 f).

Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörande HFD 2012 ref. 8 ansett att en stomiopererad kvinna med diabetes som även drabbats av blodpropp i hjärnan vid ett flertal tillfällen, vilket medförde att hennes kognitiva förmåga blivit nedsatt med kraftigt försämrat närminne och enklare afasi samt att hon blivit stel i kroppen, inte kunde anses tillhöra personkretsen enligt 1 § p 3

LSS. Hennes olika funktionshinder innebar att hon bl.a. behövde hjälp med hygien och påklädning avseende nedre delen av kroppen samt hjälp med att byta stomipåse och stomiplatta. Hon behövde även hjälp med bl.a. pedikyr, inköp av dagligvaror, matlagning och städning. HFD ansåg att kvinnans funktionshinder inte kunde anses vara så stora och förorsaka sådana betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service, som förutsätts enligt LSS.

Av läkarutlåtande utfärdat av överläkare Katarzyna Janiec från den 17 april 2016 framgår bl.a. följande. Ann-Christine Alderbrand lider av en snabbt proredigerande multipel skleros trots medicinering, med ett alltmer omfattande hjälpbehov. Hon har uttalade gångproblem samt såväl fysisk som psykisk uttrötthet genom ett MS-fatiguesyndrom och ett ökat vilobehov där alla aktiviteter tar mycket lång tid. Hon behöver hjälp vid bl.a. på- och avklädning med att knäppa knappar på grund av dålig finmotorik i händerna. Hon klarar att självständigt gå på toaletten men behöver hjälp med att duscha, tvätta, torka och smörja in sig. Hon kan inte skära mat men kan äta självständigt. Hon behöver också hjälp med att handla och kan inte bära eller hämta saker från hyllor. Vidare behöver hon hjälp med att tvätta. Gången är stel och osäker och hon förflyttar sig korta sträckor med käpp, annars med hjälp av rullator eller permobil.

Vid hembesök den 6 oktober 2016, som refereras till i nämndens beslut, framkommer bl.a. följande. Ann-Christine Alderbrand uppger att hon har fått droppfot och att hon ramlat flera gånger både inom- och utomhus. Hon har tidigare alltid varit noggrann med kost, träning och utseende vilket hon inte klarar av längre. Hon kan i dagsläget endast ta på sig enkla kläder såsom mjukisbyxor och kan inte sminka sig eller fixa ögonfransar och naglar. Vidare kan hon inte laga mat utan äter färdigmat tillagad i micro. För att klara av dagen måste hon dela upp den i olika pass för att orka. Bara att stiga upp, klä på sig och göra och äta frukost tar 50 procent av dagens energi

och stora delar av dagen spenderar hon därför i soffan. Hon har hjälp av sin dotter med dusch och tvätt av kläder, har privat städhjälp som också hjälper henne att tvätta håret samt har hjälp av sin syster för inköp av mat och andra ärenden.

Av nämndens telefonkontakt med arbetsterapeut Johanna Andersson den 20 oktober 2016, som refererats till i nämndens beslut, framkommer bl.a. följande. Ann-Christine Alderbrand har försämrats under det senaste halvåret och är mycket begränsad i vad hon själv klarar av. Hon kan inte längre duscha på egen hand och hon behöver hjälpmedel för att kunna förflytta sig. Eftersom hon lätt ramlar har hon nyligen fått en badkarsstol. På grund av sin sjukdom har hon tvingats välja bort stora delar av sitt liv och hon kan inte längre använda de kläder hon vill eller på egen hand duscha, laga mat eller slänga sopor.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Det är i målet ostridigt att Ann-Christine Alderbrand har ett varaktigt funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande. Frågan är således om Ann-Christine Alderbrands funktionshinder är så stort och förorsakar henne sådana betydande svårigheter i den dagliga livsföringen att hon därmed har ett omfattande behov av stöd eller service.

Ann-Christine Alderbrand har multipel skleros vilket medför att hon bl.a. inte kan bära, ta ner saker från hyllor och är mycket ostadig i gången. På grund av sitt fatiguesyndrom blir hon mycket snabbt uttröttad och tvingas till lång återhämtning efter att ha utfört enkla vardagssysslor. Funktionsnedsättningen påverkar henne inom flera livsområden. Hon kan inte på egen hand duscha, tvätta sig eller fullt ut ta hand om sin personliga hygien, städa eller klara av andra nödvändiga sysslor och göromål i hemmet. För att klara sin vardag har hon hjälp av sin dotter och sin syster men också av städtjänst

samt av hjälpmedel i form av rullator, permobil och kryckor. Hon kan inte heller på egen hand ta sig utanför sin bostad ens med stöd av hjälpmedel och kan därmed inte på egen hand ta sig till rehabiliterande träning, mataffären eller till aktiviteter. Ann-Christine Alderbrand klarar på egen hand bl.a. av att äta, tillaga mat i micro, gå på toaletten samt borsta sina tänder med hjälp av eltandborste. Till följd av sitt konstaterade fatiguesyndrom blir hon dock så trött av sådana aktiviteter att hon tvingas till en mycket lång återhämtning. Hon beskriver sig själv som en mycket aktiv person som har träning, matlagning, hälsa och utseende som största intressen. Till följd av sin funktionsnedsättning kan hon inte längre utöva dessa intressen.

Vid en samlad bedömning finner förvaltningsrätten att Ann-Christine Alderbrands funktionshinder är av sådan karaktär och av sådan omfattning att den starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt. Det är därmed att betrakta som stort. Hennes funktionshinder får också anses förorsaka betydande svårigheter i hennes dagliga livsföring. Detta trots att hon självständigt kan tillgodose flera av sina grundläggande behov (jfr Kamrarrätten i Göteborgs dom den 17 juni 2015 i mål nr 6495-14).

Ann-Christine Alderbrand har också ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra klarar på egen hand. Hon har bl.a. ett dagligt behov av att sköta sin personliga hygien. Hon har också ett återkommande behov av att duscha, vistas i andra miljöer för nödvändig träning och inköp samt att städa och tvätta.

Sammanfattningsvis gör förvaltningsrätten således bedömningen att Ann-Christine Alderbrands funktionshinder är stort och medför betydande svårigheter för henne i hennes dagliga livsföring och att hon därmed har ett omfattande behov av stöd och service. Hon omfattas därför av personkretsen i 1 § 3 LSS. Överklagandet ska således i denna del bifallas. Frågan om förutsättningarna för att bevilja Ann-Christine Alderbrand insats i form av per-

sonlig assistent har inte prövats av nämnden. Eftersom förvaltningsrätten inte kan pröva rätten till denna insats som första instans ska målet visas åter till nämnden för sådan prövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D)

Maria Dahlqvist
rådman

I avgörandet har även nämndemännen Carl-Gustav Arvidsson, Åke Karlsson och Gert Gustavsson deltagit.

Föredragande: Kalle Gillgren

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

